

อัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทรเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

ในอำเภothung Song จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Identity of Ban Wang Sai Community for Tourism Development in Thung Song District, Nakhon Si Thammarat Province

รัตนา อุ๋นจันท์¹ จาริพร เพชรชิต¹ สาทิต บัวขาว¹ และนภัสวรรณ เลี่ยมนิมิตร^{2*}

Rattana Unjan¹, Jareporn Phetchit¹, Sathit Buakhao¹ and Napassawan Liamnimitr^{2*}

¹หลักสูตรธุรกิจเกษตร สาขาเกษตรประยุกต์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย นครศรีธรรมราช 80110

²หลักสูตรพืชศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย นครศรีธรรมราช 80110

¹Agribusiness Programs, Applied Agriculture Branch, Faculty of Agriculture

Rajamangala University of Technology Srivijaya, Nakhon Si Thammarat, Thailand 80110

²Plant Science Program, Department of Agricultural Science, Faculty of Agriculture

Rajamangala University of Technology Srivijaya, Nakhon Si Thammarat, Thailand 80110

*Corresponding author: napassawan.agri@gmail.com

Abstract

Received: October 05, 2022

Revised: November 09, 2022

Accepted: November 15, 2022

The objectives of the research were to study the identity of Ban Wang Sai community and a guideline to develop the identity of Ban Wang Sai community for tourism development in Thung Song district, Nakhon Si Thammarat province. Purposive sampling was used to select 15 participants as the population and key informant groups in this study, including community leaders, the chairman and committee of Ban Wang Sai Upstream Tourism Community Enterprise, and community members who participated in various community activities. Based on the nature of the data gathering, research tools include focus group interview forms and informal interview forms for in-depth interviews. The collected data were analyzed by categorizing, explaining and content analysis. The findings revealed that Wang Sai community's identity comprises of: 1) tangible identities, for example, the community's characteristics that were rich in natural resources. This leads in an outstanding natural heritage, such as the presence of diverse forests, wildlife, and plants; and 2) intangible identities such as traditions, beliefs, rituals, and local wisdom. When the community's capacity to promote identity for development was evaluated, abundant forest resources, various species of plants, and wildlife were discovered to be strengths. As a result, promoting the community's potential to present their identity in adherence to various standards, such as natural tourist attraction quality standards, which assess the characteristics of communities rich in natural resources, and Community-Based Tourism (CBT) standards, among others,

can help promote the adoption of such community identities to the development of appropriate tourism for Ban Wang Sai community. The guidelines were tourism routes based on the community's rich forest resources and distinctiveness, as well as environmental management, improving the landscape of tourist attractions in the community, Integrated marketing through online and offline PR communication, development of local food, and creation of a community brand.

Keywords: community identity, tourism development

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทร และศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทร เพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีประชากรและกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประธานและคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวคนต้นน้ำบ้านวังไทร และสมาชิกชุมชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน จำนวน 15 คน ที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ด้วยเครื่องมือวิจัยตามลักษณะการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกระหว่างการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง และแบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทำการจัดหมวดหมู่ อธิบายความ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่าอัตลักษณ์ของชุมชนวังไทร ประกอบด้วย 1) อัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องได้ ได้แก่ ลักษณะเฉพาะชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ นำไปสู่การมีมรดกทางธรรมชาติที่โดดเด่น นั่นคือ การมีผืนป่าอันสมบูรณ์ สัตว์ป่า และพันธุ์ไม้ต่าง ๆ 2) อัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องไม่ได้ ประกอบไปด้วย ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เมื่อทำการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ไปใช้ในการพัฒนา พบว่ามีจุดแข็งทางด้านทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้และพันธุ์สัตว์ป่าหลายชนิด ดังนั้นการส่งเสริมศักยภาพของชุมชนในการนำเสนออัตลักษณ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานต่าง ๆ อาทิ

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการนำอัตลักษณ์ชุมชนดังกล่าวไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของชุมชนบ้านวังไทร ซึ่งควรมีแนวทาง คือ การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวจากทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และมีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ตลอดจนการจัดการสภาพแวดล้อม การปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน การสื่อสารประชาสัมพันธ์การตลาดแบบบูรณาการทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงการพัฒนาอาหารท้องถิ่น สร้างตราสินค้าของชุมชน

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ของชุมชน การพัฒนาการท่องเที่ยว

คำนำ

การศึกษาชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนาที่อาศัยอัตลักษณ์สำคัญและโดดเด่นของชุมชนเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมของคนในชุมชนนั้น ต้องเข้าใจความเป็นชุมชนนั้น ๆ ในหลากหลายมิติ

นอกจากอัตลักษณ์ชุมชนจะเป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ก่อตัวขึ้นมา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งแล้วนั้น ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของชุมชนก็ถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ส่วนของชุมชนที่ได้ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ๆ

ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต นำไปสู่การพัฒนาต่าง ๆ ให้มีความโดดเด่น น่าสนใจ อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถบอกความเป็นตัวตนของชุมชน เกิดการพัฒนาควบคู่ไปกับการคำนึงถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรม ตลอดจนการให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการจดจำและเกิดความประทับใจ และทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีจุดขายที่ไม่เหมือนใคร (Pongnak, 2014)

ชุมชนบ้านวังไทร ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 ตำบลลำใหญ่ อำเภอกู่สูง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในด้านประวัติความเป็นมาเริ่มต้นจากชาวบ้านย้ายถิ่นฐานตั้งรกรากในพื้นที่แห่งนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 จนถึงปัจจุบัน และสภาพภูมิศาสตร์ยังคงมีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นพันธุ์ไม้ให้ศึกษาธรรมชาติและเส้นทางการเดินป่า เส้นทางเดินสำรวจธรรมชาติต้องเดินผ่านถ้ำแล้วจึงจะทะลุไปยังพื้นที่ป่าธรรมชาติ มีต้นไม้ขนาดใหญ่เหมาะสำหรับการเดินป่าและการจัดกิจกรรมในขณะเดินป่า ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับธรรมชาติที่แท้จริง เนื่องจากเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติและเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และยังเป็นแหล่งต้นน้ำที่จะไหลเข้าสู่พื้นที่อำเภอกู่สูง ลงไปยังคลองบ้านวังยวน (Ban Wang Sai Community, 2020) นอกจากสภาพทางธรรมชาติจะมีความน่าสนใจแล้วนั้น ปัจจัยภายในชุมชนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถพัฒนาให้เป็นชุมชนที่มีความโดดเด่น และมีลักษณะเฉพาะตัวในด้านอัตลักษณ์ชุมชนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะชุมชนแห่งนี้มีทุนทางสังคม วัฒนธรรมที่เอื้อให้ชุมชนกับธรรมชาติและสมาชิกชุมชนกับชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรต่อกัน มีภูมิปัญญาและคุณค่าเดิมของชุมชน ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการนำอัตลักษณ์มาใช้พัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ยกย่องคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนที่ประกอบอาชีพเดิมทางการเกษตร (ยางพารา) เพียงทางเดียว และต้องการเพิ่มรายได้จากทางเลือกอื่นให้กับ

ครัวเรือน รวมทั้งความพร้อมสำหรับความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนของสมาชิกชุมชน โดยมีการรวมกลุ่มทางสังคมเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

ดังนั้น ในการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนครั้งนี้จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาของชุมชนอย่างมาก โดยเฉพาะเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน และการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด เพราะอัตลักษณ์ชุมชนนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวตนของชุมชนแล้ว ยังเป็นสิ่งที่มีความค่า และสามารถนำมาเป็นทุนในการพัฒนาชุมชนให้เกิดประโยชน์ได้ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชาวชุมชน และอาจนำไปสู่การต่อยอดเพื่อการพัฒนาเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและมีศักยภาพได้ต่อไป โดยวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยเพื่อ

- 1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอกู่สูง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทร เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอกู่สูง จังหวัดนครศรีธรรมราช

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ (Identity)

อัตลักษณ์ คือ จิตสำนึกส่วนตัวและจิตสำนึกร่วมในสังคมที่เกิดจากการนิยามตัวเองว่าตัวเองคือใคร มีความเป็นมาอย่างไร แตกต่างจากคนอื่นอย่างไร และจะใช้อะไรเป็นเครื่องหมายของการแสดงออก คำว่า “อัตลักษณ์” นั้นหมายถึงอะไร ซึ่งถ้าพูดกันง่าย ๆ ก็คือ สิ่งที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของคน ซึ่งส่วนหนึ่งก็จะเป็นลักษณะของตัวตนภายนอก เช่น กิริยาท่าทาง ภาษา และการแสดงออกต่อบุคคลอื่นกับลักษณะของตัวตนภายใน ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด นิสัยใจคอ คตินิยม ความเชื่อ และสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ อัตลักษณ์นั้นเป็นเพียงคำที่ต้องการสื่อถึงคำพูดบางประการเพื่อแสดงความเป็นตัวตนของบุคคล และเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล สังคม ชุมชน เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนา เป็นต้น (Boonsanit, 2003)

อัตลักษณ์ (Identity) สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ อัตลักษณ์ระดับปัจเจก (Individual identity) และอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม (Collective identity) ในระดับปัจเจกบุคคลหนึ่งอาจมีหลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเอง ในขณะที่อัตลักษณ์ร่วมก่อให้เกิดความสงบในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน และไม่สามารถแยกออกจากการกระทำหรือละทิ้งสถานภาพของปัจเจกในกลุ่มได้ ดังนั้นอัตลักษณ์จึงเป็นการแสดงออกถึงความเหมือนและความแตกต่างของความเป็นกลุ่มตน อัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่มซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นอัตลักษณ์หรือ Identity ไม่ใช่สิ่งที่อยู่ตาม “ธรรมชาติ” หรือเกิดขึ้นลอย ๆ แต่ก่อรูปขึ้นภายในวัฒนธรรมช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยที่วัฒนธรรมก็เป็นสิ่งสร้างทางสังคม (Social construct) และไม่ใช่อะไรที่หยุดนิ่งตายตัว หากแต่เป็นวงจรซึ่งมีผู้เรียกว่า “วงจรแห่งวัฒนธรรม” (Circuit of culture) ดังนั้นอัตลักษณ์ทั้งหลายจึงถูกผลิต (Produced) ขึ้นมา ถูกบริโภค (Consumed) และถูกควบคุมจัดการ (Regulated) อยู่ในวัฒนธรรม พร้อมกันนั้นก็มีการสร้างความหมายต่าง ๆ (Creating meanings) ผ่านระบบต่าง ๆ ของการสร้างภาพ (Ramitanon, 2015)

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

World Tourism Organization (2015) ได้ให้อธิบายคำจำกัดความล่าสุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable tourism) ว่าการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะไม่ใช่เป็นเพียงแค่การท่องเที่ยวขนาดเล็ก

หรือการตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche tourism segments) หากแต่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะต้องครอบคลุมถึงการตลาดโดยรวม หรือที่เรารู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวแบบมวลชน” (Mass tourism) โดยทั่วไปการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการเสมอภาคระหว่างเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงสังคมและวัฒนธรรมของคนทั้งในรุ่นปัจจุบันต่อไปจนถึงคนในอนาคต ดังนั้น หลักการและแนวคิดที่สำคัญของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในคำจำกัดความของ WTO จึงประกอบด้วย

1) การท่องเที่ยวต้องตระหนักและใช้ทรัพยากรธรรมชาติความหลากหลายทางชีวภาพให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

2) การเคารพในสังคม วัฒนธรรม และประเพณีของประชาชนพื้นเมือง รวมไปถึงการรู้จักปรับตัวและเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละชุมชน

3) การสร้างความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรก่อให้เกิดการกระจายของรายได้อย่างเป็นธรรม และทั่วถึงแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยว (Tourism stakeholder) นอกจากนี้ยังควรที่จะก่อให้เกิดการจ้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการช่วยลดความยากจนในท้องถิ่นด้วย

กรอบแนวคิดงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดัง Figure 1

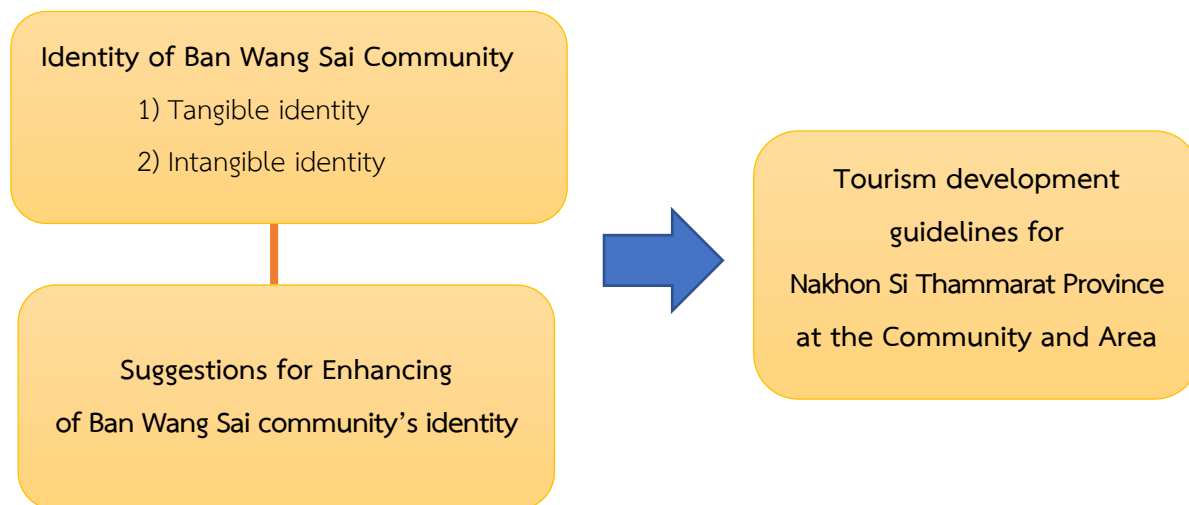

Figure 1 Research conceptual framework

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ ชุมชนบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประธานและคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวคนต้นน้ำบ้านวังไทรและสมาชิกชุมชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน จำนวน 15 คน ซึ่งเป็นทั้งผู้นำและกลุ่มที่มีความต้องการในการพัฒนาชุมชน พัฒนาอาชีพ เพื่อให้สมาชิกชุมชนมีโอกาสดำเนินทางเลือกเสริมในการเลี้ยงดูครอบครัว ตลอดจนสร้างความร่วมมือภายในชุมชน อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ให้กับคนรุ่นหลัง ทั้งนี้เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus group discussion) และแบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อศึกษาบริบทและสถานการณ์เชิงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน โดยการทำกิจกรรมกลุ่มระดมความคิดเห็นระหว่างสมาชิกชุมชนและนักวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจนกว่าผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่ครอบคลุมตามประเด็นที่ศึกษา และจะหยุดการสัมภาษณ์เมื่อข้อมูลมีความครบถ้วนหรืออิ่มตัว (Saturation of data) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประธานและคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวคนต้นน้ำบ้านวังไทร และสมาชิกชุมชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน จำนวน 15 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนเอกสารงานวิจัย การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการจัดหมวดหมู่ อธิบายความ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ในการตีความและดึงใจความสำคัญหรือ ประโยคที่เกี่ยวข้องมาทำการจัดกลุ่ม เพื่อสรุปประเด็น ต่าง ๆ ตามตัวแปรหลักในการวิจัย การทดสอบความ น่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า (Triangulation) โดยใช้ข้อมูลจากการสังเกตแบบมี ส่วนร่วม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงมีคณะ ผู้สัมภาษณ์และสังเกตร่วมเก็บข้อมูล (Denzin and Lincoln, 2011) รวมถึงวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนด้วยวิธี Swot analysis

ผลการวิจัย

อัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอกู่สง จังหวัดนครศรีธรรมราช

อัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทร สามารถแสดงถึง ความเป็นตัวตนของชุมชนซึ่งถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของ ความเหมือนกัน ทั้งด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และเกิดการยอมรับร่วมกัน และมีการปฏิบัติ สืบต่อกันมา จนเกิดเป็นวัฒนธรรม การดำรงชีวิตที่มี ลักษณะเฉพาะของชุมชน และเป็นสิ่งที่ครอบคลุม วิธีการดำเนินชีวิตของชุมชน ผลจากการศึกษาอัตลักษณ์ ของชุมชนบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอกู่สง จังหวัด นครศรีธรรมราช จำแนกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1) อัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องได้ ได้แก่

ลักษณะเฉพาะชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ของ ทรัพยากรทางธรรมชาติ นำไปสู่การมีมรดกทางธรรมชาติ ที่โดดเด่น นั่นคือ การมีผืนป่าอันสมบูรณ์ สัตว์ป่า เช่น ค่างแว่น หมูควาย (ดำ) กระรอกสามสี เลียงผา แมวกลาง (แมวลายหินอ่อน) และเสือลายเมฆ เป็นต้น และพันธุ์ไม้ เช่น ลำแพน ต้นไทร ยาง กระท้อน ประดู่ และตะเคียน

ทรายมันช้าง เป็นต้น หินผารูปร่างสวยงาม เช่น หินรูป ขากรรไกรจระเข้ รวมถึงอาหารพื้นถิ่นที่ใช้วัตถุดิบจาก ธรรมชาติของพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในพื้นที่ป่าชุมชนของ พื้นที่ ซึ่งต้องดำเนินการตามระเบียบของป่าชุมชน และ ทรัพยากรต่าง ๆ เหล่านี้ ชุมชนร่วมกันคิดว่าจะ เป็น ทรัพยากรที่จะนำเสนอให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการ ท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังที่คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน ท่องเที่ยวคนต้นน้ำบ้านวังไทร ได้กล่าวไว้ว่า

“ชุมชนของเรามีทรัพยากรที่สามารถสร้างความ โดดเด่นให้คนภายนอกเข้ามาเยี่ยมชมและสร้างรายได้ เสริมให้คนในชุมชนได้ โดยเฉพาะพื้นที่ผืนป่าอันสมบูรณ์ ที่ได้ร่วมกันอนุรักษ์ไว้ เรานำทรัพยากรพืชป่า เช่น การ หุงข้าวกับใบเรียด ที่มีความหอมน่ากิน ลูกขกมาทำของ หวาน ให้เป็นของดีจากป่าชุมชนบ้านวังไทร อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อชูการท่องเที่ยวของชุมชน”

“นอกจากนั้น การที่ทรัพยากรในปามีอยู่แล้ว เราก็นำเสนอที่มีความแปลก น่าสนใจ เช่น ดงป่าไผ่ ต้น แชะโบราณ กล้วยไม้ดอกไม้ริมหน้าผา ยังมีหลายอย่าง เหลือ...” (นางสาวขวัญฤทัย ยึดมั่น ผู้นำกลุ่มท่องเที่ยว และคณะกรรมการกลุ่ม เวทีสนทนากลุ่ม วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2563)

2) อัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องไม่ได้ ประกอบ ไปด้วยอัตลักษณ์ต่าง ๆ ดังนี้

ประเพณี ประเพณีของชุมชนบ้านวังไทร ได้แก่ ลอยกระทง สงกรานต์ งานบุญเดือนสิบ/บุญเดือนห้า และ ชักพระ ซึ่งเป็นประเพณีประจำท้องถิ่นในภาคใต้

ความเชื่อ ค่านิยม มีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ “ทวดหมื่นราม” “ทวดช่องชก” ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาว ชุมชนให้ความเคารพ ศรัทธา กราบไหว้ขอพร และช่วย ปัดเป่าสิ่งไม่ดี

พิธีกรรม มีการประกอบพิธีกรรมการตั้งเสาเอก ยกบ้าน โดยบวงสรวงเครื่องเซ่นไหว้ด้วยรวงข้าว มะพร้าว และน้ำตั้งเสา พิธีการขึ้นเปลเด็กอ่อน (แรกเกิด) และการ ตั้งศาลพระภูมิประจำบ้าน เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำวัสดุในป่าชุมชนมาทำอาหาร การแปรรูปอาหาร อาหารพื้นถิ่น เป็นวิถีซึ่งมุ่งเน้นอัตลักษณ์ของชุมชนเป็นส่วนใหญ่ วิถีอาหารพื้นถิ่นจึงอิงอัตลักษณ์ความเป็นคนต้นน้ำที่อยู่ร่วมกับป่าได้อย่างกลมกลืน ซึ่งวัสดุในป่าชุมชนที่โดดเด่น คือ “ใบเร็ด” เพื่อเป็นวัสดุในการทำ “ข้าวหลามห่อใบเร็ด” กลิ่นของใบเร็ดที่ขึ้นเต็มพื้นที่ริมสันเขาในป่าชุมชน ซึ่งเกิดเป็นอัตลักษณ์ความเป็นคนต้นน้ำที่อยู่ร่วมกับป่าได้อย่างกลมกลืน นอกจากนั้น พืชป่าที่ชุมชนนำมารับประทานเป็นของหวาน ได้แก่ ลูกชก ซึ่งมีลักษณะคล้ายต้นปาล์ม ชอบขึ้นตามแนวพื้นราบข้างภูเขาหิน มีลำต้นตรง โตเต็มที่จะมีขนาดใหญ่ สูงประมาณ 20-25 เมตร ใบยาวประมาณ 2-3 เมตร คล้ายใบมะพร้าว ใบปาล์ม และภูมิปัญญาในการทำฝายชะลอน้ำโดยใช้วัสดุในป่าชุมชน เช่น ไม้ไผ่ ทวาย หิน เศษกิ่งไม้ มาสร้างฝายในลำห้วยสาขา เพื่อกักเก็บความชุ่มชื้นในฤดูแล้ง กันตะกอนที่จะไหลไปทับถมอยู่หน้าฝายกักเก็บน้ำแบบกึ่งถาวร

“ประเพณี ความเชื่อที่นี้ก็เหมือนทั่ว ๆ ไปของคนในภาคใต้ แต่ที่แตกต่างไปเป็นภูมิปัญญาของคนโบราณที่เค้าใช้ของในป่ามาดัดแปลงทำโน่นนี่ เช่น การนำ

ใบเร็ดที่มีขนาดใหญ่มาห่อข้าวหุงกับบอไม้ไผ่ นำพืชต่าง ๆ มากินเป็นอาหาร เป็นยาสมุนไพร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกี่ยวกับการจัดการต้นน้ำ ด้วยการทำฝายชะลอน้ำจากวัสดุในป่า” (นายฉัตรชัย ยึดมั่นคนนำทางการเดินป่าและสมาชิกกลุ่ม เวทีสนทนากลุ่ม วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2563)

เมื่อทำการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ไปใช้ในการพัฒนา (Table 1) ทำให้เห็นว่า ชุมชนมีจุดแข็งทางด้านทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้และพันธุ์สัตว์ป่าหลายชนิด ซึ่งเมื่อมีหน่วยงานภาครัฐ/ท้องถิ่น และองค์กรเอกชนให้การสนับสนุน ทำให้มีการจัดการพื้นที่ป่าชุมชนบ้านถ้ำพระหอย เนื้อที่ 183 ไร่ 1 งาน และได้รับรางวัลป่าชุมชนตัวอย่างในระดับจังหวัด นครศรีธรรมราช จากการประกวดป่าชุมชน “โครงการกล้ายิ้ม” คนรักป่า ป่ารักชุมชน ประจำปี พ.ศ. 2552 จึงทำให้เป็นพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์ทั้งพันธุ์ไม้และสัตว์ป่ากลายเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่โดดเด่น และเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ด้านอื่น ๆ ของชุมชน เป็นจุดขายหรือองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของชุมชนอีกทางหนึ่ง

Table 1 Analysis of the potential of Wang Sai community to promote identity in tourism development

Strengths	Weaknesses
1) A livable community with love and unity helping each other and safety in life and property.	Lack of additional occupation during the rainy season (main occupation in agriculture only rubber plantation)
2) It is a watershed forest that nourishes several areas, including Ban Namphu village, Moo. 6, Tham Yai sub-district, and Ban Wang Yuan village, Moo 6, Teewang sub-district.	

Table 1 (Continued)

Strengths	Weaknesses
4) The area is a watershed forest. As a result, a small stream flows through the village all year. 5) Ban Wang Sai community has a majority of people of the same kin, resulting in the community's collaboration in the village's ongoing development and willingness to take on new projects at any moment. 6) Local wisdom exists in relation to local resources.	
Opportunities	Threats
There are government/local agencies and private organizations to provide academic and budget support.	1) Transportation routes that are not as developed as they should be. During the rainy season, there is flooding and potholes. During the drought, there is a lot of dust. 2) Ban Wang Sai community is far from the community in village Moo. 6, Tambon Tham Yai, which has to travel through the mountains, they rarely receive information from the government and the municipality. 3) With only 34 families in the village, there is no potential for individuals to compete in politics, therefore they frequently lack government supervision and assistance for transportation budgets.

แนวทางการพัฒนาความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทร เพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากผลการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน และผลจากการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงลึกและสนทนากลุ่ม นำไปสู่ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีแนวทางในลักษณะของนโยบายการส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกชุมชน ตลอดจนนำไปสู่การท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ ดังนี้

1) ส่งเสริมศักยภาพของชุมชนในการนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานต่าง ๆ เช่น มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยเพื่อนักท่องเที่ยว (SHA) มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) เป็นต้น

2) เชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับอัตลักษณ์สำคัญของพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลายของชุมชน และยังคงความเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ดั้งเดิมให้มากที่สุด

3) ผู้เกี่ยวข้องควรมีติดตามผลการดำเนินงานในกิจกรรมส่งเสริมการใช้อัตลักษณ์ของชุมชน สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

4) ส่งเสริมความรู้ในการประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน โดยอาศัยสื่อเทคโนโลยีที่มีในปัจจุบันทั้งออนไลน์และออฟไลน์

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุมชนวังไทร อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาความเป็นอัตลักษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ได้สรุปแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนวังไทร คือ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจากทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และมีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ตลอดจนการจัดการสภาพแวดล้อม การปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้เหมาะสมและยังคงรักษาสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์เดิม โดยเฉพาะพื้นที่ป่าให้คงความ

เป็นพื้นที่ต้นน้ำให้มากที่สุด การสื่อสารประชาสัมพันธ์การตลาดแบบบูรณาการทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงการพัฒนาอาหารท้องถิ่น สร้างตราสินค้าของชุมชน การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในการกำหนดอัตลักษณ์ของชุมชนที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยว การพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ภายใต้มาตรฐานทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทรสู่แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถนำวิจารณ์ผลการศึกษา ดังนี้

1. **อัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทร** ผลการศึกษาพบว่า ด้านอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทร จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) อัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องได้ ได้แก่ ลักษณะเฉพาะชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ นำไปสู่การมีมรดกทางธรรมชาติที่โดดเด่น นั่นคือ การมีผืนป่าอันสมบูรณ์ สัตว์ป่า และพันธุ์ไม้ 2) อัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องไม่ได้ ประกอบไปด้วย ประเพณี ความเชื่อ ในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ “ทวดหมื่นราม” “ทวดช่องชก” พิธีกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งอัตลักษณ์ที่จับต้องได้ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรเป็นลักษณะเฉพาะของชุมชน มีป่าชุมชนเป็นมรดกทางธรรมชาติ เชื่อมโยงไปสู่อัตลักษณ์ที่จับต้องไม่ได้ คือ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำวัสดุในป่าชุมชนมาทำอาหาร ซึ่งชุมชนใช้การเชื่อมโยงดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ชุมชนสำหรับการดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยรูปแบบของอัตลักษณ์ที่ปรากฏของชุมชนบ้านวังไทรมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Khunpol (2015) ได้

ศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเชื่อของชุมชนเกาะยอ ผลวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเชื่อของชุมชนเกาะยอ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ความเชื่อที่ผูกพันกับศาสนาและความเชื่อที่ผูกพันการดำรงชีวิต และการทำมาหากินแสดงออกมาในรูปแบบของพิธีกรรมบุคคล และประเพณีต่าง ๆ ทั้งหมดอยู่บนหลักฐานของภูมิสถานของศาสนาที่มีอยู่เดิม ประกอบสร้างกับเรื่องเล่าหรือตำนานที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งในชุมชนต่างมองว่าสามารถนำไปสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมได้ แม้ว่าปัจจุบันจะมีการเกิดใหม่ของศาสนสถานในชุมชน แต่ไม่สามารถสร้างความเชื่อของชาวบ้านและยอมรับว่าเป็นอัตลักษณ์วัฒนธรรมของตนได้

ซึ่งจากผลการศึกษาความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทรดังกล่าว จะเห็นได้ว่าอัตลักษณ์ของชุมชนนอกจากจะเกิดขึ้นบนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกลุ่มบุคคลภายในวัฒนธรรมของชุมชน แต่กลับเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับธรรมชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรป่าไม้สำคัญของพื้นที่ ก่อเกิดเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชุมชน โดยชุมชนนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาสรรค์สร้างขึ้นเพื่อการดำรงอยู่ของคนในชุมชน สอดคล้องกับ Ramitanon (2015) ที่กล่าวว่า อัตลักษณ์ทั้งหลายได้ถูกผลิต (Produced) ขึ้นมา ถูกบริโภค (Consumed) และถูกควบคุมจัดการ (Regulated) อยู่ในวัฒนธรรม ไม่ใช่สิ่งที่อยู่ตาม “ธรรมชาติ” หรือเกิดขึ้นลอย ๆ แต่ก่อรูปขึ้นภายในวัฒนธรรมช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยที่วัฒนธรรมก็เป็นสิ่งสร้างทางสังคม (Social construct) และไม่หยุดนิ่ง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้กลายเป็นภูมิปัญญาสืบทอดให้แก่คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และนำมาประยุกต์ใช้

2. แนวทางการพัฒนาความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังไทร เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มท่องเที่ยวในการนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะอัตลักษณ์ที่โดดเด่นมีศักยภาพของชุมชน ซึ่งอัตลักษณ์มีลักษณะจับต้องได้ ได้แก่ ลักษณะเฉพาะชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์

ของทรัพยากรทางธรรมชาติ ดังนั้น การส่งเสริมการนำอัตลักษณ์ชุมชนดังกล่าวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนโดยนำมาตราฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural attraction standard) (Office of Tourism Development, 2007) นั่นคือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ คุณค่าของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและความเสี่ยงต่อการถูกทำลายศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ ทั้งนี้ในแต่ละองค์ประกอบจะมีหลักเกณฑ์และดัชนีชี้วัดในการพิจารณาความมีศักยภาพ ความมีประสิทธิภาพ และความมีคุณภาพ เพื่อใช้ประเมินมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาตินั้น และอาจใช้มาตรฐานการท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น SHA, CBT มาประกอบ ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุมชนวังไทร สามารถดำเนินไปเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

สรุปผลการวิจัย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ของชุมชนวังไทรที่โดดเด่นและเป็นจุดแข็งของชุมชน คือ การมีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้และพันธุ์สัตว์ป่าหลายชนิดเป็นอัตลักษณ์ที่จับต้องได้ และเป็นที่มาของภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการใช้วัสดุจากป่าไม้ อาทิ การประกอบอาหารท้องถิ่น ตลอดจนการรักษาอนุรักษ์ทรัพยากรต้นน้ำของพื้นที่โดยการทำฝายชะลอน้ำ เป็นต้น ดังนั้นการส่งเสริมศักยภาพของชุมชนในการนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานต่าง ๆ อาทิ มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการนำอัตลักษณ์ชุมชนดังกล่าวไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของชุมชนบ้านวังไทร ซึ่งควรมีแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน คือ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจากทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และมีความ

เป็นเอกลักษณ์ ของชุมชน ตลอดจนการจัดการสภาพแวดล้อม การปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ให้เหมาะสมและยังคงรักษาสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์เดิม โดยเฉพาะพื้นที่ป่าให้คงความเป็นพื้นที่ต้นน้ำให้มากที่สุด การสื่อสารประชาสัมพันธ์การตลาดแบบบูรณาการทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงการพัฒนาอาหารท้องถิ่น สร้างตราสินค้าของชุมชน การบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการกำหนดอัตลักษณ์ของชุมชนที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว การพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ภายใต้มาตรฐานทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทราบอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับชุมชนและระดับพื้นที่ ของอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ควรนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนหรือบรรจุในแผนการพัฒนาพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับท้องถิ่น เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือระดับจังหวัด นอกจากนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ ที่สามารถนำอัตลักษณ์ของพื้นที่มาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ขอขอบคุณคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ที่ได้สนับสนุนทุนในการทำวิจัยและเอื้อเฟื้อสถานที่ทำวิจัย ขอขอบคุณคณาจารย์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลศรีวิชัยทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำในการวิจัย การติดต่อประสานงาน การดำเนินงาน จนงานวิจัยสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Ban Wang Sai Community. 2020. **Reforestation and check dam construction project.** [Online]. Available http://baanwangasai.com/index.php?link=detail_news&id=81 (October 11, 2020). [in Thai]
- Boonsanit, Y. 2003. **Characteristics of the Relationship between Literature and Society.** pp. 37-48. *In the Development of Literature.* Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai]
- Denzin, N.K. and Y.S. Lincoln. 2011. **The Sage Handbook of Qualitative Research.** Singapore: Sage. 992 p.
- Khunpol, S. 2015. A study of cultural identity and beliefs of Koh Yo community. **Parichart Journal Thaksin University** 28(3): 82-103. [in Thai]
- Office of Tourism Development. 2007. **Guide to Assessing Quality Standards of Natural Attractions.** Bangkok: Ministry of Tourism and Sports. 37 p. [in Thai]
- Pongnak, I. 2014. **Identity of U-Thong Ancient City Community for the Development of Cultural Tourism in Suphan Buri Province.** Master Thesis. Chulalongkorn University. 203 p. [in Thai]

Ramitanon, S. 2015. **Identity, Culture and Change**. Chiang Mai: Academic Articles of Center for Women's Studies, Faculty of Social Sciences Chiang Mai University. 13 p. [in Thai]

World Tourism Organization. 2015. **Meaning of tourism**. [Online]. Available <https://tourismatbuu.wordpress.com>. (January 25, 2020). [in Thai]